

กองงานพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ (ฝ่ายโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ)

ยุทธศาสตร์ ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างการเติบโตจากภายใน

แผนบูรณาการ การพัฒนาศักยภาพการผลิตภาคเกษตร

กิจกรรมหลัก โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่

1. หลักการและเหตุผล

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความมั่นคงและยั่งยืน ทรงคิดค้นเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาของเกษตรกรไทยที่มีพื้นที่จำกัดและประสบปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง น้ำท่วมในฤดูฝน

เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นการจัดการพื้นที่เพื่อทำการเกษตรโดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 30 : 30 : 10 คือแหล่งน้ำ : นาข้าว : พืชสวน พืชไร่ : ที่อยู่อาศัย ผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ และอื่นๆ เป็นการบริหารทรัพยากรในระบบการเกษตรบนพื้นที่หนึ่งๆ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลทั้งคน สัตว์ สิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ สนับสนุนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตไปสู่เกษตรกรรมยั่งยืน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงจัดทำโครงการส่งเสริมให้เกษตรกรนำแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเองเหมาะสมกับภูมิสังคม โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตภายนอก สร้างความยั่งยืนในการทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อนำศาสตร์ของพระราชสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามนโยบายรัฐบาล นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ มาปรับใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสมกับภูมิสังคม ปรับเปลี่ยนการผลิตการเกษตรไปสู่การผลิตที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม

2.2 เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือน และมีรายได้เสริมจากการเลี้ยงสัตว์

3. ผลผลิต (output)

3.1 รายใหม่

ผลผลิต (output)	ตัวชี้วัด/หน่วยนับ
1.พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืน	1,750 ไร่
2.จำนวนเกษตรกรที่น้อมนำทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติ	70,000 ราย
3.จำนวนสัตว์ปีกในพื้นที่เพิ่มขึ้น	350,000 ตัว

3.2 รายเดิม

ผลผลิต (output)	ตัวชี้วัด/หน่วยนับ
1.จำนวนเกษตรกรต้นแบบที่มีศักยภาพ	21,000 ราย
2.จำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อเนื่อง	119,000 ราย

3.3 รายใหม่+รายเดิม

ผลผลิต (output)	ตัวชี้วัด/หน่วยนับ
1.จำนวนกลุ่มเกษตรกรแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์เป็นสินค้าชุมชน	กลุ่ม/ราย/ชนิด
2.จำนวนครั้งในการจัดทำเวที3/5ประสาน	ครั้ง/คน
3.จำนวนอาสาปศุสัตว์เป็นพี่เลี้ยงเกษตรกร	7,000 คน
4.การประชาสัมพันธ์/ให้ความรู้	
- จำนวนสื่อประชาสัมพันธ์/ให้ความรู้	เรื่อง
- จำนวนครั้งการประชาสัมพันธ์/ให้ความรู้	ครั้ง
5.การติดตามให้คำแนะนำในพื้นที่แปลงของเกษตรกร	ครั้ง/ราย

4. ผลลัพธ์ (Outcome)

ผลลัพธ์ (Outcome)	ตัวชี้วัด/หน่วยนับ
1.เกษตรกรดำเนินชีวิตและการผลิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	210,000 ราย
2. เกษตรกรมีอาหารโปรตีนบริโภคลดรายจ่าย/เพิ่มรายได้	270 บาท/เดือน

5. วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน

5.1 ส่งเสริมเกษตรกรรายเดิม 140,000 ราย (ปี 2560-61) ทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างยั่งยืน

1) กลุ่มต้นแบบ 21,000 ราย (มีการผลิตดี ประสิทธิภาพดี ถ่ายทอดความรู้ได้)

- สนง.ปศจ.สำรวจข้อมูลการผลิตปศุสัตว์ของเกษตรกรกลุ่มต้นแบบ วิเคราะห์ประสิทธิภาพ ทำแผนปรับปรุงเพื่อให้ต้นแบบดำเนินงานด้านปศุสัตว์ได้อย่างดีเป็นตัวอย่างรายอื่นๆ
ขออนุมัติแผนปรับปรุงกับหัวหน้าหน่วยงาน

- จัดหาปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรต้นแบบ ตามแผนปรับปรุงประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ค่าวัสดุการเกษตรเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงสัตว์ปีกของเกษตรกรต้นแบบ เวชภัณฑ์
สำหรับดูแลสุขภาพสัตว์ปีกดำเนินการ จัดซื้อจัดจ้าง ปรับปรุงประสิทธิภาพด้านปศุสัตว์ เป็นต้น

2) กลุ่มเครือข่าย จำนวน 119,000 ราย สร้างความเข้มแข็งในเวที 3/5 สนับสนุนความรู้ด้านปศุสัตว์และปัจจัยการผลิตประเภทเวชภัณฑ์ ดูแลสุขภาพสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร ให้
คำแนะนำการเลี้ยงสัตว์

5.2 ส่งเสริมการผลิตรายใหม่ 70,000 ราย

1) เกษตรและสหกรณ์จังหวัด จัดอบรมปราชญ์ที่เป็นครูพี่เลี้ยง และสร้างความรู้เชิงปฏิบัติการแก่เกษตรกรรายใหม่ 70,000 ราย โดย สนง.ปศจ.สนับสนุนการดำเนินงานของ
เกษตรและสหกรณ์จังหวัด ในการอบรมเกษตรกรรายใหม่ที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ 8,000 ราย และนำผลการฝึกอบรมรายงานเข้าระบบ E operation

2) สนง.ปศจ.ให้ความรู้ระบบการจัดการเลี้ยงสัตว์ที่ดี ส่งเสริมเกษตรกรจัดทำคอกสัตว์ปีกที่ถูกสุขลักษณะ ให้แล้วเสร็จก่อนมอบปัจจัยการผลิตพันธุ์สัตว์ เกษตรกรสร้างคอกสัตว์ปีกพื้นที่
4 ตัว/ตร.ม. พื้นที่ปล่อย 4 ตร.ม./ตัว (สามารถปรับให้เหมาะสมตามรูปแบบการเลี้ยงและพื้นที่ของเกษตรกร) พื้นที่น้ำไม่ท่วม สามารถป้องกันการรบกวนจากสัตว์อื่น)

3) สนง.ปศจ.สำรวจความต้องการปัจจัยการผลิตประเภทพันธุ์สัตว์ 3 ชนิด (ไก่ไข่ เป็ดไข่ เป็ดเทศ)และจัดทำแผนสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรต่อราย ดังนี้

3.1) ไก่ไข่เทศเมีย เป็ดไข่เทศเมีย อายุไม่ต่ำกว่า 10 สัปดาห์ หรือน้ำหนักเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 1 กิโลกรัมต่อตัว เป็ดเทศคณะ อายุไม่ต่ำกว่า 6 สัปดาห์ หรือน้ำหนักเฉลี่ยไม่
น้อยกว่า 1 กิโลกรัมต่อตัว 5 ตัว/ราย

3.2) อาหารสัตว์ปีกตาม 3.1) รายละเอียด 10 ก.ก. (กำหนดคุณลักษณะตามชนิดและอายุสัตว์ปีกที่จัดซื้อ)

3.3) เวชภัณฑ์ วิตามิน ยาปฏิชีวนะสัตว์ปีกตาม 3.1) รายละเอียด 1 ชุดๆ ละ 50 บาท (ชนิดของเวชภัณฑ์สัตว์ปีกพิจารณาตามความจำเป็นของแต่ละพื้นที่)

5.3 ส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อเนื่องยั่งยืน 210,000 ราย

1) สนง.ปศจ./สนง.ปศอ.จัดทำเวที 3 ประสาน 5 ประสาน ในพื้นที่ที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพรับผิดชอบเกษตรกรทั้งรายเก่าและรายใหม่อย่างน้อย 2 ครั้ง

2) คัดเลือกอาสาปศุสัตว์ช่วยปฏิบัติงานโครงการ 7,000 คน โดยอาสาปศุสัตว์ทำหน้าที่ ดังนี้

- เฝ้าระวัง ควบคุม ป้องกัน และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการป้องกันโรคระบาด ใช้หัวदनก รวมทั้งโรคระบาดสัตว์ปีกอื่นๆ ในระยะ 1 เดือน นับจากแจกปัจจัยการผลิตพันธุ์สัตว์

แก่เกษตรกร

- เป็นพี่เลี้ยงเกษตรกรโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เช่น ให้คำแนะนำการเลี้ยงดู การป้องกันโรคสัตว์ปีก

- ช่วยปฏิบัติงานโครงการฯ เช่น ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร การเก็บข้อมูล การติดตามการดำเนินงานของเกษตรกร การรายงานผลการดำเนินงานใน

เกษตรกร

- ร่วมเวที 3/5 ประสาน ที่ดำเนินการในพื้นที่โครงการ

- แนวทางคัดเลือกอาสาปศุสัตว์ที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับเกษตรกร มีความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ปีก มีความสนใจ กรณีในพื้นที่ไม่มีอาสาปศุสัตว์ หรือบางพื้นที่มีเกษตรกรจำนวนมาก สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดพิจารณาจัดอาสาปศุสัตว์ที่ขึ้นทะเบียน โดยรับสมัครผู้มีจิตอาสาเป็นอาสาปศุสัตว์ (อาจเป็นเกษตรกรรายเดิม หรือปราชญ์ที่อยู่ในพื้นที่) ขึ้นทะเบียนเป็นอาสาปศุสัตว์ ชี้แจงบทบาทหน้าที่แก่อาสาปศุสัตว์

3) ส่งเสริมเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่พัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ เป็นสินค้า ชุมชน โดยจัดอบรมให้ความรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ อาหารปลอดภัย

4) ส่งเสริมเกษตรกรปลูกพืชอาหารสัตว์ และทำอาหารผสม อาหารหมัก เพื่อลดต้นทุนการเลี้ยง ตามสูตรกรมปศุสัตว์ หรือตามคำแนะนำของปราชญ์เกษตร

5) ส่งเสริมเกษตรกรจัดบันทึกข้อมูลบัญชีฟาร์ม และบัญชีครัวเรือน วิเคราะห์ต้นทุนการผลิตสัตว์ หาแนวทางลดต้นทุน วิเคราะห์บัญชีครัวเรือน ส่งเสริมเกษตรกรลด

รายจ่ายครัวเรือน

5.4 พัฒนาสื่อความรู้และประชาสัมพันธ์

1) สนง.ปศจ.ทำสื่อเพื่อให้ความรู้ศาสตร์พระราชาลักษณ์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความรู้ด้านปศุสัตว์

2) ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ประชาสัมพันธ์โครงการตลอดการดำเนินงาน

[illegible]

6. พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่แปลงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 77 จังหวัดปี 2560 จำนวน 70,000 ราย ปี 2561 จำนวน 70,000 ราย และ ปี 2562 จำนวน 70,000 ราย

7. เป้าหมาย 210,000 ราย 52,500 ไร่

1. รายเดิม 140,000 ราย (ปี 2560-2561)
2. รายใหม่ 70,000 ราย
3. พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืน ด้านปศุสัตว์
 - 0.025 ไร่/ราย (หากเกษตรกรสมัครใจปลูกพืชอาหารสัตว์ เพิ่มเป็น 0.25 ไร่/ราย)
 - 1,750 ไร่/70,000 ราย (หากเกษตรกรสมัครใจปลูกพืชอาหารสัตว์ เพิ่มเป็น 17,500 ไร่/70,000 ราย)

8. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม พ.ศ.2561 ถึง กันยายน พ.ศ.2562

9. งบประมาณ (พ.ศ.2562) 83,892,500 บาท

10. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 10.1 เกษตรกรนำแนวพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง และนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการทำเกษตรและการดำเนินชีวิต
- 10.2 พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น รายละ 1-3 ไร่ รวม 280,000 ไร่ ด้านปศุสัตว์ 40 ตร.ม./ราย คิดเป็นพื้นที่รวม 1,750 ไร่ (รายใหม่)
- 10.3 เกษตรกรมีอาหารโปรตีนบริโภคในครัวเรือน สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ จากกิจกรรมปศุสัตว์ ได้ไขประมาณ 3 ฟองต่อวัน และเนื้อสัตว์ 350,000 ตัวๆ ละ 1.5 ก.ก. คิดเป็น 525,000 ก.ก. (รายใหม่)
- 10.4 มีการเพาะขยายพันธุ์สัตว์ปีกเพื่อเลี้ยงต่อเนื่องในปีต่อไป ลดการพึ่งพาภายนอก
- 10.5 มูลสัตว์เป็นปุ๋ยของพืช เป็นอาหารปลา ช่วยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน มีความเกื้อกูลในพื้นที่สิ่งแวดล้อมสมดุลยั่งยืน